СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LV. — Ч. 147. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, четвер, 26-го червня 1947. | No. 147. JERSEY CITY and NEW YORK, Thursday, June 26, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки — П'ЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

МАСОВІ ПРОТЕСТИ РОБІТНИЦТВА ПРОТИ НОВОГО ЗАКОНУ

185,000 ВУГЛЕКОПІВ ПОЧАЛИ СТРАЙК.

Питсбург, 24 червня. — В одну годину після повалення сенатом вета президента та прийняття робітничого законопроєкту Тефта-Гартлія, зорганізовані в юніях робітники почали масову протестаційну акцію. З усіх 400,000 вуглекопів в країні вже майже половина страйкує. В стейті Пенсилвенія страйкує 41,000 вуглекопів, у Вест Вирджінії — 35,000, в Кентокі — 30,000, в Алабамі — 21,000, в Ілиной — 20,000, в Теннесі — 10,000, в Огайо — 7,500 і т. д. В наслідок страйку країна тратить майже 40% з 2,000,000 тон пересічної денної продукції вугілля. Це відбивається на всіх інших ділянках індустрії, головно стальній. Департамент справедливости розглядає можливості застосувати й цим разом березневе рішення Верховного Суду про заборону страйку. В Палаті репрезентантів внесено відповідний законопроєкт, що дав би урядові в цьому напрямку повновласті. Співтворець нового робітничого закону та голова сенатського робітничого комітету, сенатор Тефт, заявив, що хвилево він був би проти цих заходів. Проти страйку є вже теж можливості застосувати новий закон, хоча ці можливості ще скомпліковані.

НА СЬОГОДНЯ ЗАПОВІДЖЕНИЙ СТРАЙК ДОКОВИХ РОБІТНИКІВ.

Судно-будівельні робітники девятьох ярдів Бетлегем Стіл Компані на східньому побережжі заповіли на сьогодні в полудне страйк, після того, як „втрачено всі надії" договоритися. Страйкуватиме біля 40,000 робітників. Регіональний директор Промислової юнії Моряків та кораблебудівельних робітників, заявив, що ще тільки „чудо" могло б полагодити спір без страйку. Проте, робиться ще останні спроби договорення. Спір між підприємством і юнією тягнеться вже чотири тижні „змарнованого часу та заходів, бо всі домагання юнії були відкинені" — заявив директор юнії

ПАЙКУВАННЯ ҐАЗОЛІНИ В 12 СТЕЙТАХ.

Шикаґо, 24 червня. — Стандард Ойл Компані Індіяни, найбільше підприємство розподілу ґазоліни на Середньому Заході, повідомило сьогодні про неформальне введення раціоналізації ґазоліни в стейтах Ілиной, Індіяна, Канзас, Мишиґен, Минесота, Небраска, Мізурі, Північна і Південна Дакота, Оклагома та Висконсін. Раціоналізація означає тільки деяке обмеження в продажі на розподільних пунктах. Інші підприємства, включно з Шел Ойл Компані, Филипс Петролеюм і Тексас Компані повідомили, що вони докищо не мають в плані вводити будьякі обмеження.

НЕМА ПОЗНАК ЕКОНОМІЧНОЇ ДЕПРЕСІЇ.

Інтересна заява двох специялістів в конгресі.

Вашингтон, 24 червня. — Спільна конгресова комісія, призначена президентом для прослідження післявоєнних економічних відносин в країні, почала сьогодні переслухання в справі зросту цін та можливостей дальшого повного затруднення в країні. Конгрес вислухав опінії двох специялістів, Чарлза Е. Вилсона, президента Дженерал Моторс Компані, та С. С. Колта, президента Бенкерс Трост Компані з Ню Йорку. Ці чолові представники індустрії і банківництва вважають, що докищо немає в країні познак можливої економічної депресії, але вони остерігають перед „радикальною політикою", з метою покрити нагромаджені під час війни національні довги коштом платників податків. Вони вважають, що редукція довгів повинна йти в парі з редукцією податків.

РАДІОПЕРЕДАЧІ „ГОЛОС АМЕРИКИ" БУДУТЬ ПРОДОВЖЕНІ.

Вашингтон, 24 червня. — Палата репрезентантів ухвалила сьогодні більшістю 272 голосів проти 97 уповажнити департамент стейту продовжувати свою інформаційну і культурну радіопрограму, включно з „Голосом Америки" на чужих мовах. Сенатський Буджетовий Комітет признав на ту ціль 11,500,000 долярів на найближчий рік, що починається 1 липня.

СТАСЕН ПРОПОНУЄ КОНФЕРЕНЦІЮ ЗІ СТАЛІНОМ

Ґаролд Е. Стасен, заповіджений кандидат на президента при найближчих виборах, пропонує, щоби делеґація провідних американців відбула конференцію в справі атомової енерґії безпосередньо зі Сталіном та його Політбюром. На підставі своєї недавної розмови зі советським диктатором, Стасен вірить, що зі Сталіном „можна б договоритися".

АМЕРИКАНЦІ П'ЮТЬ МЕНШЕ АЛЬКОГОЛЮ.

Вашингтон, 24 червня. — Іститут Дестильованого Алькоголю сьогодні повідомив, що в перших чотирьох місяцях цього року американці випили 30% менше горілки, ніж в тому самому часі минулого року.

Генерал Айзенгавер залишає військову службу

ПРИЙНЯВ ПОСТ ПРЕЗИДЕНТА КОЛУМБІЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Вашингтон, 24. червня. — Генерал Армії Двайт Д. Айзенгавер, шеф Генерального Штабу Армії і головнокомандуючий союзницькими збройними силами на західньому европейському фронті під час війни, прийняв сьогодні пост президента Колумбійського університету. Своє урядування на цьому пості він мав би почати в першій половині наступного року. В офіціяльному повідомленні департаменту війни сказано: „За згодою президента Злучених Держав і секретаря департаменту війни, ген. Айзенгавер погодився сьогодні перейняти пост президента Колумбійського університету, що увійде в силу в тому часі, як його зверхники звільнять його від активної служби в Армії. Тому, що цеї дати не можна передбачити з точністю, можливо, що у випадку, як не зайдуть будьякі радикальні зміни в теперішньому положенні, це зможе статися в першій половині 1948 року". Як можливого наступника ген. Айзенгавера в Армії передбачується ген. Омара Н. Бредлея, тісного співробітника ген. Айзенгавера під час війни та який перебрав управління ветеранами, після запевнення президента Трумана, що це не матиме впливу на його карієру в реґулярній армії. Своїх замірів резиґнації ген. Айзенгавер не скривав і він переговорював в цій справі з президентом Труманом та секретарем війни Патерсоном. При цій нагоді підноситься заслуги генерала Айзенгавера як вояка та його спосібності як людини. У звязку з прийняттям ним такого важливого посту, як президент Колумбійського університету, відновляються знову спекуляції щодо можливостей його кандидатури на президента країни при найближчих виборах.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ — НАЙБІЛЬША ЗАГРОЗА ДЛЯ СВІТОВОГО МИРА.

РЕЗОЛЮЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ЮНІЇ РОБІТНИКІВ ЖІНОЧИХ ОДЯГІВ

Клівленд, 24. червня. — Конвенція Міжнародньої Юнії Робітників Жіночих Одягів (АФП) ухвалила сьогодні резолюцію, якою осуджується закордонну політику Совєтського Союзу, як „найбільшу загрозу для світового мира". На всіх 900 делеґатів тільки трьох здержались від голосування, а всі інші заявилися за резолюцією. Совєтську політику там осуджується як „імперіялістичну" та „експанзіоністичну". В іншій резолюції Конвенція домагається затвердження законопроєкту Стретона, на підставі якого Америка прийняла б поза квотою 400,000 европейських скитальників.

ЕКСПЛЬОДУВАЛА СОВЄТСЬКА ФАБРИКА АТОМОВОЇ ЕНЕРҐІЇ — ТВЕРДИТЬ О. ГОБАРД.

Чіко, Каліф., 24. червня. (ІНС). — Отець Бернард Гобард, відомий „ледовий священик", що очолює геологічний відділ університету Санта Клара та який вславився своїми дослідами ледовиків і вульканів на Алясці і Алевтах, твердить, що большевики мали перед роком фабрику атомової енерґії, але не вміли з цим поводитися і фабрика разом з вченими та робітниками експлодувала. О. Гобард не хотів назвати джерела своїх інформацій, заявляючи тільки, що вони є цілком достовірні.

КАНАДА ПРИЗНАЛА $20,000,000 НА ДОПОМОГУ ЕВРОПІ.

Оттава, 24. червня. — Канадський премієр Мекензі Кінґ повідомив сьогодні, що Канада признає 20,000,000 долярів на допомогову акцію в Европі, після розвязання УНРРА. З того 5,000,000 долярів піде до міжнародного фонду допомоги европейським дітям, що його зорганізовано при О.Д.

Масове переселення українців до Східньої Прусії

ДОСІ ПЕРЕСЕЛЕНО ВЖЕ 10,000 УКРАЇНЦІВ; СЕНЗАЦІЙНІ ПОВІДОМЛЕННЯ ЛОНДОНСЬКОГО „ТАЙМС"-У.

Лондон, 24. червня. — Варшавський кореспондент Таймсу повідомляє про таємниче переселювання українців до Східньої Прусії, на місце виселених з тих провінцій німців. Після війни Східну Прусію, як відомо, поділено на дві частини; північну з Кенігсберґом прилучено до Росії і її, після виселення німців, заселено росіянами, а південну частину прилучено до Польщі і її тепер заселюється українцями. Досі там переселено біля 10,000 українців зі залишених при Польщі територій на захід від лінії Курзона. У Варшаві вияснюють, що „переселення українців до Східньої Прусії має за причину їх вороже наставлення до Совєтського Союзу, вдержування ними звязку з українськими націоналістами, що діють по совєтському боці кордону, як теж в наслідок їхньої допомоги українським терористам, що є пострахом південної Польщі". Нюйорський „Нови Сьвят", передаючи повідомлення за лондонським Таймсом, стверджує від себе таємничість цілої цеї справи з переселенням. На підставі договору між польським і совєтським урядом, мала відбутися виміна польсько-українського населення з обидвох країн. Згідно з урядовими повідомленнями з Польщі на тій підставі виселено примусово 483,000 українців і 30,000 білорусів, а до Польщі переселено 1,500,000 поляків зі Совєтського Союзу. Недавно у Варшаві підписано протокол про закінчення цего переселення, що було примусове і під час якого поповнювано найогидніші злочини та знущання над населенням. З повідомлення лондонського Таймсу тепер виявляється, що частину українців переселюється теж до Східньої Прусії. Ці вістки покриваються теж з приватними повідомленнями, які різними шляхами надходять з окупованої большевиками Східньої Европи. Заява польського уряду з черги потверджує вістки про скріплення діяльности УПА по обох боках лінії Курзона.

ПЕРЕД АНГЛІЙСЬКО-ФРАНЦУЗЬКО-СОВЄТСЬКОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ В ПАРИЖІ.

ПОБОЮВАННЯ ПЕРЕД ЧЕРГОВИМИ РОЗБІЖНОСТЯМИ МІЖ ЗАХОДОМ І СХОДОМ

Париж, 24. червня. — В пятницю почнеться тут конференція міністрів закордонних справ Великої Британії, Франції і Совєтського Союзу в справі спільного плану для використання запропонованої секретарем стейту Маршалом американської допомоги для економічної відбудови Европи. Совєтський міністр Молотов прилетить до Парижа в четвер, а частина його делеґації вже приїхала. Розмови на цю тему вже були почали міністри Англії і Франції, але їх перервано, запросивши до участи в них совєтського міністра. Зразу були побоювання, що Совєтський Союз запрошення не прийме, тепер, натомість, висвигається нові побоювання, що це запрошення прийнято насамперед з метою саботувати практичне здійснення американських пропозицій. Події безпосередньо перед нарадами, виступ міністра Бевина і премієра Атлі з гострою критикою проти Совєтів, як теж виступ совєтської преси проти американської та британської політики, не створили надто пригожої атмосфери для паризьких розмов, які готові початися відразу в тому самому ворожому дусі між західними демократіями і Совєтським Союзом, що позначував всі дотеперішні після-воєнні конференції між переможцями. Щодо самої конференції вже пороблено цілий ряд формальних пропозицій в справі створення окремих економічних комісій, використання при цьому апарату О.Д. і т. п. Совєтське становище щодо пропозицій Маршала, за виїмком обережних і більше неґативних, ніж позитивних натяків у совєтській пресі, ще невідоме. Докищо, американський підсекретар стейту для економічних справ, Вилйем Л. Клейтон, веде в Лондоні наради в економічних справах з премієром Атлі та міністром Бевином.

БЕЗ ПОШАНУВАННЯ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ НЕ БУДЕ МИРА.

КОМІТЕТ О.Д. ЗАКІНЧУЄ ПРОЄКТ ХАРТІЇ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ

Лейк Соксес, Н. Й., 24. червня. — Комітет О.Д. для списання проєкту міжнародньої хартії людських прав сподіється вже завтра закінчити свою початкову працю. В пропонованій декларації м. і. стверджується, що в світі так довго не буде мира, як довго в усіх країнах не будеться респектувати основних людських прав.

УКРАЇНКА-ГЕРОЇНЯ ЗАСУДЖЕНА НА СМЕРТЬ ПОЛЬСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКИМ СУДОМ

ЛЮБОМИРА БОГАЧЕВСЬКА БУЛА КОМАНДАНТОМ ВІЙСЬКОВОГО З'ЄДНАННЯ У.П.А.

Її помічниця Зиновія Дацко засуджена на 15 років тюрми.

Варшава, 24 червня (АП). — Польський військовий трибунал засудив сьогодні на смерть Любомиру Богачевську, провідницю українських націоналістів, яку обвинувачувано, що вона командувала військовим з'єднанням УПА, яка бореться проти комуністичного уряду, та що вона вдержувала звязок з українськими організаціями в Чехословаччині. Її помічницю Зиновію Дацко засуджено на 15 років тюрми.

Ще дві Українки-Героїні зложили своє життя на жертівнику боротьби за волю своєї батьківщини.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ УХВАЛИВ УРЯДОВИЙ ПРОЄКТ БУДЖЕТУ.

Париж, 24 червня. — Французька Національна Асамблея ухвалила сьогодні більшістю 302 голосів проти 241 урядовий проєкт буджету, виготовлений під кличем „щади франки". Робітничі юнії, комуністи і навіть частина правих партій були проти буджету, що — згідно з опінією уряду — має врятувати країну від банкроцтва, не допускаючи до інфляції.

ЧЕРВОНИЙ ТЕРОР В УГОРЩИНІ.

Будапешт, 24 червня. — В Угорщині вже почалася передвиборча кампанія, що відразу позначилася большевицьким терором, подібно, як це було на початку року в Польщі. Комуністична партія, захопивши владу при допомозі совєтських окупаційних сил, відмовляє всім іншим опозиційним партіям свободи слова і терроризує їх постійними арештами, нападами своїх ячейок на передвиборчі зібрання і т. п. Совєтський уряд вже другий раз відкинув домагання британського уряду в справі копій матеріялів, які виправдували б комуністичний переворот в Мадярщині.

ЗАПОВІДАЮТЬ НОВУ „ЧИСТКУ" В РУМУНІЇ.

Букарешт, 24 червня. — Комуністичний міністер справедливости Л. Патраскану заповів сьогодні нові арешти в країні, покликуючись на „дальші матеріяли", які зібрано у звязку з „плянованим збройним переворотом". Він заявив, що агітацію за цим переворотом вели „агенти Національної Селянської Партії", поширюючи невдоволення серед селянства. Згідно з твердженням провідника цеї партії і бувшого премієра Маню, комуністична влада в Румунії заарештувала вже в останньому часі понад 1,000 осіб.

СУДИТИМУТЬ „НАЙБІЛЬШ НЕБЕЗПЕЧНУ ЛЮДИНУ В ЕВРОПІ".

Дахау, Німеччина, 24 червня. — Американський військовий трибунал дня 29 липня почне судити бувшого полковника німецьких СС-ів, Отта Скожени, закидуючи йому знущання і вбивства американських полонених. Скожени в 1943 році, на чолі відділу парашутистів, визволив Беніта Мусоліні з рук його противників, після повалення фашистського режиму. Американський прокуратор назвав цего ґештапівця „найнебезпечнішою людиною в Европі". Разом з ним судитимуть його девять помічників.

ПЕРША СЕСІЯ НІМЕЦЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ РАДИ.

Франфурт над Майном, 24 червня. — Завтра тут почнеться перша сесія створеної західними союзниками Німецької Економічної Ради, що матиме великі законодатні та екзекутивні повновласті в управлінні злученими економічно американською та британською зонами. В нарадах візьмуть участь понад 50 делеґатів з усіх провінцій згаданих двох зон.

ПРОТИ-КОМУНІСТИЧНИЙ ТЕРОР НА СИЦИЛІЇ.

Рим, 24 червня. — Відомий італійський терорист Сальваторе Діяліяно заповів і відразу розпочав боротьбу „на життя, або смерть" проти місцевих комуністів. Італійський уряд вислав проти нього великі поліційні сили, накладаючи рівночасно 3,000,000 лір нагороди на голову ватажка.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ КПИНИ З О. Д.

Лейк Соксес, Н. Й., 24 червня. — З нагоди другої річниці підписання чартеру О.Д., по радіосітці цеї організації передаватиметься накручене на грамофонних плитах привітання від керівників політики Злучених Держав, Великої Британії, Франції та Китаю. Сталін, як голова одної з великих держав, був теж запрошений переслати своє привітання, але він відмовився. Натомість його представник в О.Д., Андрей Громико, зголосився сьогодні, що він хоче таке привітання виголосити.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграниці:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$6.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЧИ СТРАЙКИ ЗАРАДА?

Коли страйки, якими „повитано" новий робітничий закон, мають бути хвилевою робітничою демонстрацією і виявом невдоволення з певних точок цього закону, то в цьому не повинен ніхто добачувати нічого злого. Робітництво має повне право до такої манифестації. Воно теж може змагати до зміни закону, а способи, як до цього законно змагати, усім добре відомі. При найближчих виборах можна „покарати тих конгресменів і сенаторів, що голосували за „невільничим законом" і вибрати таких, що зараз переведуть зміну. До часу нових виборів буде можна наочно переконатись, яку шкоду наносить цей новий закон зорганізованому робітництву, а треба вірити, що працюючий американський загал не піде проти робітництва, бо тим самим пішов би проти себе самого. Він уже настільки свідомий, що цілком певно не піде за „реакціонерами" і не буде їм помагати робити з американських робітників „невільників".

Новий робітничий закон, як його розясняють ці що над ним працювали, має внести „поправки" у відношення між працедавцями і робітниками. Він, як загально думають, має вкоротити диктатуру деяких амбітних і непогамованих юнійних босів, а теж вплив комуністичних агентів. Чи так буде, наразі не знати, бо покаже доперва практика. Можливо, що фабриканти та бизнесовці зараз зачнуть зводити „порахунки" з юніями та їх ослабляти чи навіть пробувати розбивати. Але можливо, що бодай більшість з них набере розуму і використає новий робітничий закон на те, щоб довести до розумного й мирного полагоджування спорів, що виринають між працедавцями і робітництвом. У всякому випадку простий розум наказує робітництву поводитись у такий спосіб, щоб широкий загал населення міг наглядно переконатись, по чиїй стороні правда. При цьому треба памятати, що широкий загал думає про загальне добро і з цього боку судить справу, бо ж не хоче й себе кривдити.

Та досвіду не буде, коли в цілому краю зачнуться страйки, що матимуть на цілі змусити конгрес до зміни щойно ухваленого ним робітничого закону. Загал, що був огірчений повеню давніх страйків, викликуваних самовільно юнійними диктаторами чи під впливом комуністичної агітації, не дасть себе переконати новими страйками. Його треба переконати фактами, надуживаннями з боку фабрикантів, а не самим твердженням, що новий робітничий закон „невільничий". Провідники Американської Федерації Праці чи Конгресу Промислових Організацій нічого тепер не осягнуть, коли самі будуть спричинниками хаосу в промислі, який заповідали перед ухвалою закону в конгресі. Теж президент Труман мусить тепер рахуватись з тим, що закон існує, хоч сам був проти нього і мав до цього право, та тепер мусить згідно з конституцією його здійсняти.

Нам не подобались різні точки нового робітничого закону, як ще над ними дебатували, не подобаються вони нам і нині й ми є за це, щоб їх якнайскорше змінити. Та це можна осягнути розумним шляхом, без страйків і прірви в продукції, потрібної теж і на ратування Европи.

Новий робітничий закон

Дня 23-го червня сенат більшістю 68 голосів проти 25 повалив вето президента і прийняв робітничий законопроєкт Тефта-Гартлія, що офіційно називається „Акт про відношення між управлінням і працею, 1947" (Labor-Management Relations Act, 1947) та який був внесений до палати репрезентантів під числом HR 3020. Проєкт, не зважаючи на спротив президента, став законом і рівночасно найбільш актуальною та оспорюваною внутрішньою справою Злучених Держав, яка — згідно з висловом президента — не залишиться без впливу і на закордон.

Насамперед про сам закон та його історію.

Головні пункти новоухваленого робітничого закону зводяться до таких справ:

1. Уряд може одержати судове припинення страйку на 80 днів, якщо страйк загрожує здоровлю та безпеці цілого населення.

2. Підприємці можуть домагатися відшкодовання від юній за зломання контрактів, міжюнійні страйки та секундарні бойкоти.

3. Нові добродійні фонди можуть бути встановлені при юніях тільки для цілей, визначених законом і тільки під умовою, що працедавець братиме участь в адміністрації тими фондами.

4. В нових контрактах можна визначувати стягання вкладок до юнії тільки за добровольною особистою згодою кожного робітника.

5. Юнія не може видавати грошей на виборчі кампанії на пости у федеральних урядах.

6. Форманів виключається з права участи в колективних договорах на підставі Акту Ваґнера.

7. Юнії можуть бути потягнені до відповідальности за нечесне поступовання, як натиск на працедавців, відмова договорюватись з ними та інші обиди.

8. Забороняється страйки, викликувані спорами між поодинокими юніями.

9. Підприємцям і робітничим юніям забороняється підписувати контракти про „кловзд шап". Значить, кожний підприємець, незважаючи на договір з юнією, може приймати на працю теж робітників, які до юнії не належать.

10. Підприємець може визнати юнію представником всіх затруднених в нього робітників, але тільки на підставі рішення більшости робітників, переведеного голосування під контролею Нешенел Лейбор Рілейшен Борд.

11. І юнії і працедавці можуть анулювати контракти тільки виповівши їх 60 днів наперед.

12. Юнії зобовязується здавати департаментові праці точні річні звідомлення з їх фінансових та внутрішніх справ.

13. Юнійні керівники, які стараються про визнання Федеральним Бюром Праці, мусять зложити декларацію, що вони не належать до комуністичної партії ані до інших груп, які змагають до повалення уряду силою.

Перші пять пунктів нового закону вступають в силу з днем його ухвалення. Закон, як цілість увійде в силу після 60 днів. Всі підписані досі контракти, навіть якщо вони противоріччать новому законові, остають дійсні аж до кінця договірної важности. Всі договори про „кловзд шап", які будуть підписані протягом найближчих 60 днів, можуть залишитися дійсні не довше одного року. Закон не відноситься до юнійних добродійних фондів, встановлених перед 1. січня 1946.

Історія робітничого законопроєкту Тефта-Гартлія в хронологічному порядку коротко така:

3. січня відбулося перше засідання конгресу з республиканською більшістю і на ньому винесено рішення обмежити права і діяльність робітничих юній відповідним законом.

23. травня сенатська робітнича комісія, очолювана сенатором Тефтом перевела публичне переслухання в справі законопроєкту та вислухала думки його прихильників і противників.

5. лютого переведено переслухання в справі законопроєкту в робітничій комісії в палаті репрезентантів, очолюваній конгресменом Гартлієм.

17. квітня палата репрезентантів прийняла законопроєкт Гартлія більшістю 308 голосів проти 107.

13. травня сенат прийняв законопроєкт Тефта більшістю 68 голосів проти 24.

Від 14. травня до 4. червня Заповідна Комісія випрацьовує компромісовий законопроєкт.

4. червня палата репрезентантів прийняла законопроєкт більшістю 320 голосів проти 79.

6. червня сенат прийняв законопроєкт більшістю 54 проти 17.

20. червня президент Труман накладає на законопроєкт своє вето, яке анулюється в палаті репрезентантів більшістю 331 голосів проти 83.

20—21. червня виступ проти законопроєкту в сенаті.

23. червня сенат відхиляє вето президента більшістю 68 голосів проти 25 і законопроєкт стає законом.

Закон, як видно, перейшов справжній „тернистий шлях" в конгресі і його ухвалено в обох палатах величезною більшістю голосів, відкидаючи вето президента. Інтересно, що в цій справі, більше ніж в будьякій іншій, виступали солідарно, а Демократична Партія навіть проти свого президента. Перед ухваленням закону та відхиленням вета президента, відбулася оживлена мобілізація публичної опінії обидвома сторонами, прихильниками і противниками закону. Після його схвалення юнії заповіли дальшу боротьбу проти нього, вислід якої вже досить сумнівний, бо „закон законом". Преса у великій більшости поставилася по стороні закону, вважаючи його за початок нового розділу в історії відносин між працедавцями і робітниками. Цей розділ буде, силою факту, ще пробний, а „пробувати" належить до метод демократії.

Микола Чубатий.

Арабське національне відродження та справа Палестини

Поміж двома таборами, на які нині розколються цілий світ, себто на табор комуністичного світа, очолюваним Совєтською Росією та табором демократичним, репрезентованим Америкою, окреме місце займає група арабських народів. Простори, заселені народами арабської культури, простягаються від Малої Азії, вздовж північної Африки аж поза Гібральтар. Світ арабської культури нині не є політично обєднаний, навпаки він пригадує Італію з початку 19. століття, бо він розбитий на низку малих незалежних держав та територій під владою европейських держав, Англії, Франції та Еспанії.

На пограниччі Малої Азії, території теперішної турецької держави положені нині дві незалежні держави, Сирія та Ірак; перша з відомим торговельним містом Дамаском, друга зі столицею Багдадом. Колись у середньовіччю, коли обєднана арабська держава сягала від Вірменської верховини в Азії до Піринейсвьких гір в Европі через цілу північну Африку, ця частина держави становила ядро економічного та політичного життя імперії, якої столицею був Багдад.

Від півдня з тими двома державами межують теж незалежні области Трансйорданії та Савдівської Арабії. До них прилягає Палестина, країна під мандатом Англії. В Савді-Арабії положені святі місця магомедан, Мекка та Медина; тут є релігійний осередок магомеданського світу. Недавні пустарі набрали великого значення. Ірак та Савді Арабія це недавно відкриті території багатих нафтових піль, того „плинного золота", що оживляє нинішній моторизований світ. Нафту в Іраку потрапила забезпечити для себе Англія, проголошуючи кільканадцять літ тому політичну незалежність Іраку. Натомісць нафту в Савді Арабія забезпечила для себе Америка, вкладаючи грубі мільйони долярів на проведення нафтових рурупроводів аж до моря.

Немов осередком нинішного політичного, арабського світу став Єгипет, найповажніша арабська держава, що, визволившися з під протекторату Англії, вибивається на передову державу. Єгипет, зі своїм 17-мільйоновим населенням, займає незвичайно важну стратегічну територію, бо через неї прокопаний відомий Суезький канал, що відграє в цій частині земного глобу таку саму ролю, як панамський канал в Америці.

Єгипет, як країна найбільше поступова з поміж всіх арабських держав, з природи річи перейме провід цілого арабського світу, що національно пробуджується та виказує очевидні тенденції до політичного обєднання. Молодий енергійний єгипетський король Фарук старається відіграти колишню ролю династії Піємонту у відродженні Італії, обіймаючи протекторат над панарабським рухом.

Недавно викликала велику сензацію справа Авд-ель-Кріма, небезпечного мароканського повстанця проти панування Франції та Еспанії над Мароком. Абд-ель-Кріма, що двадцять кілька років тому тільки клопотів наков французам своїм бравурним повстанням, інтернували були французи на одним із островів індійського океану, як колись англійці Наполеона. На просьбу Абд-ель-Кріма позволив французький уряд переселитися йому до південної Франції, де той ватажок мароканців мав бути дальше інтернованим. Коли французький корабель переїздив Суезький канал на приказ короля Фарука епипетська поліція спинила корабель та висадила того грізного повстанця на сушу, немов на глум над Францією.

Та Абд-ель-Крім це не одинокий арабський революціонер, що найшов право азилю в Єгипті під опікою короля Фарука. В Єгипті найшов азиль політичний та релігійний провідник палестинських арабів єрусалимський Муфті, непримировий ворог жидівського поселення в Палестині. Хоч цей політичний емігрант в часі війни співпрацював явно та славно з націстами, ніхто не домагається його видачі, бо ніхто не хоче дразнити арабського світа.

В Єгипті найшли азиль також арабські революціонери з Тунісу та Альжиру, себто території зпід французького протекторату. На Єгипет, як на свого протектора, споглядають з надіями араби довоєнних італійських кольоній в північній Африці, Триполітанії та Киринаїді. Вони домагаються політичної самостійности, або обєднання з Єгиптом. В Каїро, столиці Єгипту, найшла свій осідок та могучу опіку Панарабська Ліга, себто міждержавний комітет, що узгідняє справи розбитого ще політично арабського світа.

Немає сумніву, що стоїмо на передодні утворення обєднаної арабської імперії, до чого прямують арабські патріоти та що було ідеалом арабів по першій світовій війні, в якій араби стали проти Туреччини по стороні Англії, в надії сповнення їх національного ідеалу. Великою перешкодою на шляху до національного обєднання арабського світа є інтереси місцевих династій, цільно попирані дотеперішними европейськими протекторами. Всеж таки з поступом цивілізації в арабським світі пробуджується давна національна гордість арабів зперед тисячі літ, коли то араби були побіч византійського цісарства другою нацією найвищої культури та цивілізації в світі.

Справа національного відродження та обєднання арабського світу це питання, що життєво заторкає теж провідні держави демократичного табору з кількох причин. Арабський світ положений поміж світом комуністичного панування та світом демократії і може відграти рішальну ролю на випадок конфлікту поміж тими двома світами. Нині араби всецільо по стороні бльоку демократичних держав, хоч з дотеперішними кольоніяльними державами мають вони багато ще льокальних порахунків.

Арабські території це ключеві простори Суизького каналу та багатьох нафтових піль, без яких фльота та летунство Америки та Англії ледви могли б сповнити свою світову ролю. Це все приневолює Англію та Америку рахуватися з арабами як з потенціяльною силою, не дразнити їх та не попихати в сторону комуністичної Росії.

Саме тепер появилася така вельми дразлива справа для арабів, а саме справа Палестини. Старання жидів добути власну національну територію в Святій Землі араби вважають за насилля над їх національними правами. Проти національних інтересів арабів стали національні інтереси жидів; проти тисячлітніх історичних прав арабів стали ще старші історичні права жидів та бажання відзискати свою стару батьківщину Палестину, сколонізовану арабами, починаючи від 8. століття по Христі.

Це трудне до вирішення питання Англія передала в руки Обєднаних Держав, бажаючи скинути зі себе відповідальність та перекинути її на це міжнародне тіло. Великі держави відсунулися від вирішування того питання та передали його в руки невтральних та незаінтересованих малих держав. Ця вся обстановка свідчить тільки як дразливою стала нині справа Палестини, коли ніяка сторона не хоче брати на себе відповідальности за її вирішення.

Ол. Луговий. Права застережені.

Дажбожі Внуки

I.
НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

60)

Залюбленість, вплив віршів, нагляд родичів, відбивалися на здоровлі молодят. Тратили обоє апетит, марніли... Матері клипоталися, засягли поради у родинного лікаря, старого вже англійця, що приймав на світ ще Ірину. Розпитавши у матерей у чому справа, він молодих не оглядав навіть. Матерям порадив не клопотатися. Швидче молодят подружити. Все мине, коли зачнуть діти жити повним життям. Покищо порадив обох зайняти працею, щоб томилися трохи за день, щоб не мали часу безнастанно про свою любов думати...

Порада помогла. Будили дітей рано, як вставали самі. Посідали — і до роботи!... Батько з матерями вганяли автом, діти з Оленою день у день торгували. У вечері мучили їх то рахунками, то грою... Не розуміли причини такої крутої зміни відношення батьків, але не нарікали! Певно батьки хочуть переконатися, чи дадуть вони собі раду... Ото ж, необхідно батьків ділом переконати, що вони щось таки варті!... Вміють і працювати!... За те тріпали, мов вовченята, швидко засипляли... Не кожного дня навіть поцілувалися, хоч поцілуватися на добраніч чи добрий день батьки не боронили. Переглядалися тільки, посміхалися, як діти спокійненько розходилися на ніч по своїх кімнатах, зараз же гасили світло.

Перший тріюмф молодят.

Місто не маленьке. Українців жило у ньому не одна пара тисяч. По організаційних домах влаштовували вистави, відбувалися свята, часом відчити. Найбільше, по звичаю, намагали танцями...

Натворили українці забагато свят. Святкують при кожній нагоді, хоч може й поганенько, так за те довго. Хоч з великим запізненням, не підготувавшися за те з довгими, нудними промовами, та коби ще одною!... Святкують не для відання пошани памяти тої людини, чи події, що саме свято установлено, а скоріше, щоб зібрати десятку-другу долярів, щоб покрити організаційні видатки, ну й тому ще, щоб чимось неділю заповнити! Що ж то за свято, — раз річно люди зберуться, послухають пісень, промов, — та й знов на цілий рік забудуть, що така людина жила на світі, щось творила, мріяла про піднесення народу на вищий щабель... Тай память визначних людей не всіма святкується. Кожна політична група святкує память своїх групових героїв, не загально-національних... Але такі свята, як Листопадове, Державности, Шевченка, Франка — святкують всі національні групи. Часом погодяться, що правда рідко, — відсвяткувати спільно, всім разом.

Погодилися організації спільно відсвяткувати память Івана Франка і С. Петлюри. Винайняли театр на тисячі півтора місць. Чутка про нововялені таланти тижні вже курсувала по місті. Курсували й сплетні, що живуть ті таланти „на віру". Вірили тому, чи ні, одначе потреба — потребою. Нові люди з Европи притягнуть на імпрезу більше людей! Комітетові і звернулися до батьків молодят взяти в імпрезі участь всею родиною. Промову давали батькові, адже близько знав Франка! Він відмовився, піддав думку прохати Ирину Андріївну. Вона, знов, сказала, що взяла б реферат, якщоб святкувалася память якоїсь визначної жінки. Жінці говорити про дівчів-мужчин, та ще й Петлюри, визвольну війну, зовсім не випадає... Прохали Ростислава — він відмовлявся. Говорити до більшого зібрання людей йому в житті ще не доводилося, не знає, який буде з нього промовець... Не послухав батькових ні матірних вмовлювань, однак... Вмовила Ірина!... Кожній жінці бажається, мабуть, перед людьми показати, що то за розумного чоловіка Бог їй післав, чутися гордою, чоловіком пишатися! А ще такий залюблений, як Ірина! Не стало Ростиславові духу їй відмовити, коли перед ним перепадаючися, любенько заглядаючи у вічі, прохала постаратися, — для неї!... Погодилися матері й молодята дати кілька музичних точок. Мами радо пристали акомпаніювати дітям; не менше Ірина всім тим перейнята. Ростислав хотів запрягти до праці й батька. Самий чутиметься серед жінот ніяково, а по друге — хай би вже виступала на святі вся родина! Батько відмовився. Скрипку він колись-не-колись бере в руки, обважілі пальці. Шкодитиме їм, не помагати!... Увесь тиждень вечорами готувалися. Ростислав за ті тим підготувався до півгодинної, а нехай сорок хвилинної промови.

Ну, й пописалися ж! Ірину матері вбрали по княжому. Шнурки Ростиславового дарунку вплели у її буйне волосся, уложене у вигляді корони. Заквітчали лілією, білим символом невинности і синьою, їй до очей, незабудкою, символом постійности. Вбрали у пошиту Іриною Андріївною шовкову, білу шлюбну сукню, поверх сукні трошечки коротший блакитний вельон, прозорий, тоненький, наче паутина. На груденятах в и блискував різними барвами ізмараґд, добірні перли відтінювали біломатову чудову шийку. В електричному освітленні ізмараґд справді і прийняв ніжну барву погідного дня, видавався віконцем у серце й душу дівчини. Не то принцеса дійсно-

(Продовження на стор. 4-тій).

Очевидець про большевицьке поневолення України

КОЛИ НЕ ЙОМУ, ТО КОМУ ПОВІРИТИ?

На запрошення Української Централі в Галивуді, в неділю 11-го травня ц. р., в домівці „Вíменс Клоб", український скиталець **К. П. Тоненко,** виголосив відчит на тему: „Украïнська дійсність в сучасному й в недавньому минулому".

П. Тоненко — це мабуть перший український скиталець в Америці, який пережив 26 років під большевицьким режімом в Україні. Як правник по професії, — він мав до діла з різними скаргами і судами в Україні під большевиками.

Страшні картини, які він висвітлює про різні події в Україні під большевиками, потрясають людиною до глибини. А він не говорить до сентименту людей; він на фактах доказує такі речі, про які нам в Америці й не снилось

Постараюсь передати, шановним читачам, бодай дещо з того, що він говорив на тому відчиті та в приватній розмові зо мною.

1). **„З українськими відносинами в Америці я дуже мало познайомлений.** Я родився на Великій Україні і там прожив 50 років свойого життя. Як син бідного селянина, я дуже радів, коли валився царський режім в Україні! — Я ніколи не думав, що той режім може заступити такий режім, якого історія цілого світа ніколи нечувала! Царський режім в Росії, у порівнанню з большевицьким, — це капля води у великому морю! Колись, коли завалиться ось те страшне пекло, яке большевики створили за свого панування в Росії, а зокрема в Україні, — вченим цілого світа прийдеться працювати довгі роки, щоб належно висвітлити ті страшні муки, які пережили різні народи під большевиками. А наші покоління, які будуть читати ті стоси різних книг про режім під большевиками, з огидою будуть дивитись на світ двадцятого століття, що той світ позволив на таке страшне дикунство. Наші покоління будуть соромитись всіх тих, які кооперували з тим дикунством".

2). **„Я не приїхав до Америки шукати карієри, бавитись політики, чи шукати кусок легкого хліба!** Я радію, що маю тяжку фізичну працю — вона для мене легка, бо маю свободу думки! Розумієте, я навіть не кажу свободу преси, свободу слова і т. д., — це було б забагато для мене так відразу в тій щасливій Америці. Я радію, що маю свободу думки! Бо в Україні я й думати не смів. Там чекіст по рисах на лиці пізнає вас, що ви думаєте і це йому досить, щоб вас позбавити життя, або заслати в табори смерти. Хто жив під большевиками, той знає, що суди там існують тільки для цивільних справ, а за політичні провини карають вас чекісти, себто теперішнє НКВД. Вони мають право без суду розстріляти вас, заслати до таборів смерти, або, коли їм хочеться, то можуть поставити вас на суд, щоб по страшних муках в тюрмі, ви признались до вини і до такої провини, про яку вам й не снилось! Та це вони роблять тільки тоді, коли їм треба вашої провини для політичних цілей, чи то в нутрі своєї держави, чи для закордону — більше для закордону!

Всі українці, вчені й невчені, які ще зовсім не запродали своєї душі чортам-чекістам в Україні, які хотіли, чи хочуть жити для свого народу, мусять бути добрими артистами, щоб чекісти не пізнали їх, що вони думають про них в Україні. Колиж вони не вміють скрити своєї думки — тільки думки — то такі скорше чи пізніше опиняться там, звідкіль немає повороту — смерть, або вічна каторга на Далекому Сході!'

3). **Большевицький суд над СВУ (Єфремовим і іншими) був звичайним театром.** Два тижні перед тим судом всі підсудні, по страшних муках, були розстріляні, або вивезені з Києва Бог знає куди. А на суд большевики підставили своїх людей — найвірніших чекістів, чудово захаратеризованих на подобу підсудних, яких тільки по голосі можна було пізнати, що це були підроблені люди. Дійсні підсудні, коли б були явились на тому суді, а мали волю висказати те, що вони думали про большевиків в Україні, то цілий світ був би здрігнувся від їхніх заяв. Це були люди великих характерів, сильні духом — це був розум України! Вони були б не боялись сказати те, що думали, те що робили — вони ані одним словом не були б жалували того, що робили! Власне через те, що большевики такими їх бачили при страшних тортурах в тюрмі, боялись поставити їх на суд, щоб не вийшов скандал в краю і закордоном. — Тому покінчили з ними два тижні перед судом".

4). **„Страшний голод в Україні, з 1932-33 р.,** був спеціяльно з г о т о в а н и й Москвою на те, щоб винищити український національний рух в Україні, якого большевики боялись, що може прийти до відірвання України від Москви. Самі большевики признають, що 7 мільйонів українців згинуло з голоду в Україні. А це не 7 мільйонів, але цілих 11 мільйонів таких жертв було в Україні в тому часі. Це тільки в тому часі, а що говорити про другі роки? А що говорити про голод українців на Далекому Сході, цебто про голод тих, які були вивезені на Сибір? Таж тих ще більше вигинуло з голоду і холоду!

І цікаво, що в томуж самому часі, коли той страшний голод (1932-33 р.) лютував в Україні, російські чекісти і офіцерня жили собі в тій самій Україні краще, ніж в якій буржуазній державі живуть найбагатші пани! А дітей українських, які вешталсь за поживою по селах і містах цілими чередами, ті самі чекісти і офіцери сікли машиновими крісами, як диких к а ч о к. Страшні картини, які я бачив в тому часі, ще нині потрясають мною так сильно, що я не можу спокійно спати!

І хоч Україна вже до того часу була змосковщена, то опісля ви вже майже нігде не чули української мови — тільки десь-недесь, в кутку при запертих дверах, люди на пошепки поздоровляли себе по українськи. На місце тих великих українських жертв, які згинули з голоду, Москва наслала на Україну мільйони різних сибірян і інших, які говорили: „Україна на Сибір, а Сибір на Україну"!

На мапі большевики представляють Україну, але це тільки на мапі; дійсна Україна у великій частині є на Сибіру! І не в живих, але в мільйонових могилах та у великих таборах каторжних робіт. Такої України там нині є біля 13 мільйонів! Такої України там буде ще більше, коли не станеться якесь чудо на тому світі, щоб тих людей вратувало з тої тяжкої неволі! Серце краялось неодному із нас, коли майже щотижня ми мусіли бути свідками, як чекісти тисячами гнали ті нещасні жертви — між ними вагітних жінок і маленьких дітей — з батогами в руках. В культурнім світі худоби не можна бити батогом, а тут в пролетарській державі таких же самих пролетарів, бідних людей, чекісти батогами женуть! Таких сцен тисячами разів приходилось бачити. — Тепер ті сцени так гірко відбивались на людині, що не хотілось вірити, що є Бог на світі, що десь є ще якісь культурні народи, держави. Здавалось, що цілий світ здичів!

А ви спитаєте, якжеж так, таж там є український уряд, там ще є українські письменники? Так є, але як довго вони там будуть, а далі, — хто вони є? Одні мусять мовчати, слова не можуть сказати в обороні свого народу; другі продали свої душі Москві, а треті десь по лісах криються і чекають, що буде завтра!"

5). **„Ніякої релігійної свободи під Сталіном не було і не може бути,** бо існує закон, який строго забороняє родичам вчити дітей релігії. До приходу німців в Україну, церкви в Україні, які ще були лишились, були переповнені людьми, але тільки стариками, цебто такими стариками, які ще мали два-три роки до життя. Такі не боялись ходити до церкви, бо на них вже й чекісти не звертали уваги, а й їм самим вже було байдуже, що з ними зроблять! Молоде покоління: **одні не ходили до церкви, бо боялись, а другі „перевиховані" сміялись з релігії.** При загарбаню Західної У к р а ї н и большевиками, а так гітлерівська війна проти Советів, Сталін дав наказ припинити протирелігійну акцію тільки тому, щоб приєднати собі симпатію західних українців і християнського світу, щоб виграти війну проти Гітлера. І хоч на час війни і зараз там ще є деяка свобода релігії, то той протирелігійний закон далі існує. Як тільки світові події наладнаються в користь Советів, так зараз піде така сама нагінка на релігію, як була передтим! Церкви будуть перелицьовані на клюби розпусти і т. д., як було передтим. "Злука" української греко католицької церкви з російською — це перший крок до повного знищення релігійної свободи в Україні.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДУМКИ ПІД ЖНИВА.

Дорогі читачі „Свободи"! Між вами я не о д и н о к и й старий, що спати не може та ночами всіляке передумує. Тому кілька днів пробудився я в четвертій годині рано й вже не міг заснути. Перед мною станула моя молодість. Станули молоді літа сперед 50 років, рідне село, рідний край. Пригадав я собі, як у такий час, як тепер, надходили жнива в старім краю. Вийшов не один з нас на поле і надивитись не міг, як вітер пшеницею чи житом колише, а колосє мов вода рікою пливе. Скидаєш шапку і Богу дякуєш за красу і добро. Так ми всі в краю робили. Вернеш до хати, так оглядаєш серп, косу чи граблі, дивишся за місцем в стодолі, бо вона незабаром заповниться снопами. Передумуєш, скільки то ще праці треба, бо ж треба косити чи жати, у копи скласти, до стодоли звести. А потім вимолотити, до млина завести і змолоти, заки буде новий хліб святий...

Ніби пробуджуюся. Та ж я не в краю! Нема ні граблів, ні серпа, ні коси коло мене. Нема де і що жати. Так я зачав думати про наше тутешне життя. Пригадав собі, як у вчорашній „Свободі" читав звіт молодечого департаменту У. Н. Союзу, Це звіт про нашу молодь, таку, до якої й я належав тому 50 років. Зрадів, що в цім молодечім гурті є і мій внук. Задумався я над Союзом як над тою господарською стодолою, до якої запопадливий господар звозить снопи з тої пшенички, якою вітер у краю так гарно колисав. Думаю собі: Чому б нам у часі цьогорічних жнив не завести до цеї нашої „Стодоли" кілька фір „снопів" з молодої пшенички? Чому нам, старим, не вписати своїх внуків до цеї нашої організації, що була і є Батьком і Матірю нашому народови тут в Америці й нашим рідним за морем? Незадовго нас не стане в Союзі, але буде нам легше в гробі лежати, як будемо знати, що наше місце в цій нам усім дорогій організації забрали молоді квіти, наші діти, наші внуки. Даймо ж їх У. Н. Союзові, а тим зробимо добре діло, бо залишимо по собі гарну памятку, що вказуватиме, що ми тут чесно й розумно жили і добрий слід по собі оставили.

М. Мисик,
Бруклин, Н. Й.

ЩО ПИШУТЬ?

—o—

ГІРШЕ НАМ НІЖ ЖИДАМ ЗА НІМЕЧЧИНИ...

(З двох листів, писаних з Лемківщини тою самою рукою, до родини в Делавар).

• • •

Перший лист, писаний 6-го травня 1947. У ньому пишуть:

Страх подивитися й послухати, як то люди й малі діти їсти плачуть і ніхто не має милосердя бодай над тими маленькими дітьми. У двох годинах вигнали 17 сіл. Хто мав якого коня, такий ще собі хоч дещо на дорогу взяв, а інші лише те, що могли в руки взяти і з тим пішли. Вигнали всіх людей на пасовисько під голе небо і сидять люди як ті цигани. Хто мав свої коні, той віїхав до міста Пшеворська, а решта тут сидять. Наперед вигнали ті села, що були під лісами, а потім мають решту виганяти, бо всім відразу не можуть дати ради. Коло нас залишилися тільки 5 сіл, а це: Клоковичі, Молодовичі, Купятичі, Даровичі, Германовичі й Конюшки. Люди, котрі тут сидять коло Витишинець, ходять поміж наші села і просять кусник хліба. Ми їх ратуємо, як можемо. Ті, що виїхали до Пшеворська, то гинуть з голоду, бо там самі мазурі, а мазур нічого не дав би, щоби ти гинув на місці. За водою мусять за чергою стояти і худоба так само і то все гине. Котрі мають гроші, то звідтам приїздять до нас за хлібом, бо ніде не можуть дістати... Така впала на нас доля, гірша, ніж на жидів за Німеччини. Там хоч відразу жидів постріляли, а тут нарід мучиться і просить, щоб їх постріляли. Ті села, що ще не виїхали, ждуть своєї долі, але ніхто не знає, де їх повезуть. Одні кажуть, що на Сибір, другі, що на німецьку територію. Нам не відписуйте, бо ми не знаємо, що з нами станеться. Ах, Брате, як тяжко свій куток покидати...

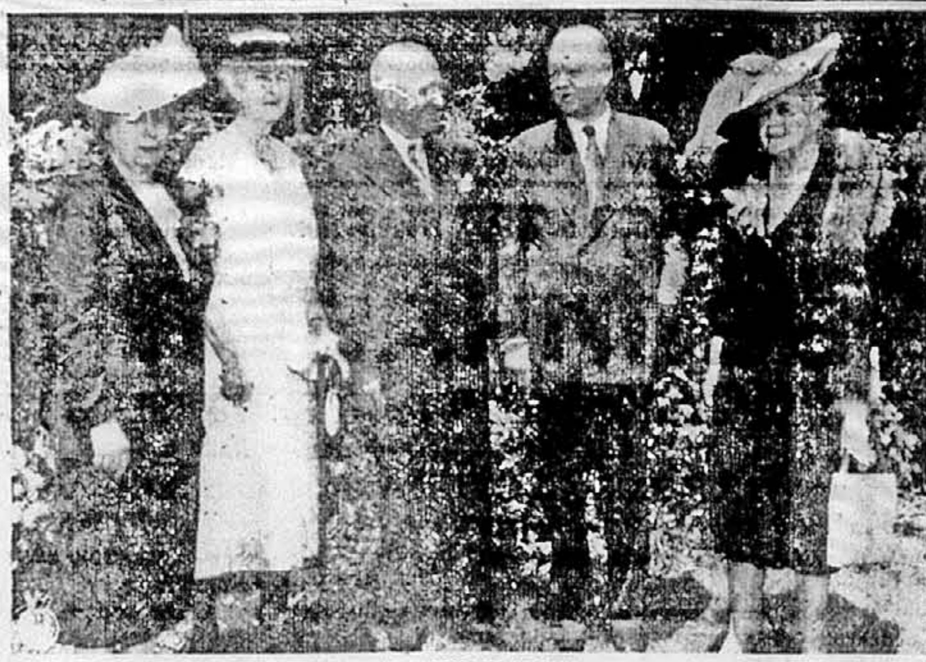
• • •

Другий лист з 27. травня 1947. Там написано між іншими:

Коло нас страшна завируха і не знати чи переживемо... Прийде і вижене чоловіка з його рідної хати і не знати, де повезе. В нашім селі вже була погоня і вигнали 36 родин, і 44 залишилося, а чи на довго, то не знати. Ми вже були в дорозі і Г. так само, але кільканадцять родин казали завернути і нас повернули. Ми були вже в Пшеворську, там людей ладують до вагонів і кудись вивозять. Як ми вернули, то не застали своєї праці, все порозкидане. Але то все байка, коб хоч сидіти на своїм смітю. Ті села, що були попід ліси, то їх повиганяли в двох годинах до чиста, а решту сіл перебирають і людьми гандлюють як худобою. Найгірше жаль нашої сестри, бо вона з дрібними діточками, то собі ради не дасть.

Найстарший її син згинув на війні, другий десь в Росії, третий в тюрмі, четвертого замордували банди, а вона з дробом осталася і поїхала. Боже, Боже, куди то наша родина розсипалася! За що ми гинемо, то ніхто не знає і нема кому за нами обстати. Як би Ти приїхав і подивився, що тут робиться, то Ти сплакав би з розпуки...

Ті люди, що були виїхали на Україну, тепер каються. Тут мусимо тепер своєї мови стидатися, бо за неї нас карають. Гей, мощний Боже, до чого то ми дочекалися!?...

УСІ ЗВЯЗАНІ З БІЛИМ ДОМОМ У ВАШИНҐТОНІ. Ця картина замітна тим, що усі особи, що є на ній сфотографовані, тісно звязані своїм минулим чи сучасністю з Білим Домом у Вашинґтоні. Зліва направо стоять: Миссис Гері Труман, дружина теперішнього президента; миссис Томас Джекс Престон, вдова по президенті Гровері Клівленді; президент Труман; бувший президент Гувер; миссис Вудров Вилсон, дружина покійного Вудрова Вилсона. Всі вони були учасниками 200-літнього ювилею Принстонського Университету.

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Віче у справі допомоги українській скитальщині.

Заходом місцевого Допомогового Комітету відбулось 1. червня в салі Горожан віче в справі допомоги скитальцям. Було мале число учасників, зате всі вони дуже гарно віднеслись до великого і гуманітарного діла, яким є рятунок наших рідних від голоду, переслідувань та насильної репатріяції й допомога у переселенні.

На віче прийшли дійсні українські патріоти: Не ці, що критикують, і не ці, що себе за патріотів мають, але прийшли ті, які мають співчуття для нещасних і в яких національна гордість не дозволяє залишити на загибіль кращих доньок і синів української землі.

На вічу промовляли екзекутивний директор ЗУАДКомітету, д-р Ґалан, який зясував вагу хвилі і становище нашого громадянства до скитальчої справи. Другим бесідником був недавно прибулий скиталець, артист-маляр Петро Андрусів. Його промова глибоко запала в душі приявних, бо була образом переживань скитальців та надій, які вони покладають на нас.

Заклику до збірки виголосив редактор Америки п. Катамай.

Під кінець віча ввійшов на салю достойний гість, о. протоігумен Решетило, якого поява зробила незвичайне враження на приявних. На прохання голови віча о. протоігумен, сам бувший скиталець, промовив до зібраних, даючи признання за працю для допомоги скитальцям та благословлячи й на будуче. Приявні прийняли з ентузіязмом батьківські слова заохоти до дальшої праці та оплесками дякували за духову піддержку.

Збірка була успішна, бо навіть не треба було йти за нею; самі учасники приходили до стола і складали свої жертви. Зібрано $457.75.

До ЗУАДКомітету передано $418, а $39.75 остали на покриття коштів.

З віча вислано також резолюцію в справі допущення скитальців до Америки, яку спрямовано до конгресменів і сенаторів.

Жертви з віча: Доп. Комітет з Френкфорд: $100; Дочки України 42 Від. СУА $50; Т-во У. А. Горожанок 41 Від. СУА $43; Драм. Кружок ім. Л. Українки $25; по $10: Жіноче Т-во Св. Юрія, Братство Св. Петра і Павла, від. 109 Пров., В. Граб, В. Слободзян, Б. Катамай, д-р Ґалан, Е. Бервенчук, А. Бережницький; по $5: протоігумен Решетило, П. Омелян, В. Омелян, О. Штогрин, Гонтарик, М. Чопик, Тацинець, Каричук, О. Стасюк, Берене, Бурий, Полохайло, О. Кульчицький, О. Горохівський, Т. Кошіль, Струтинський, Мельничук, Василюк, Онищук, Д. Лобурак, М. Джугля, С. Шимчак, Сампара, Нагірний, І. Банах, М. Бурий; В. Лобурак $4; проф. Андрусів $3; по $1: Терещук, Романюк, Малиновська, Маркін, Гендей, Марич, Лужецька, Мосьондз, Леськів, Ю. Бурак, Нізвик, Гальчук, Р. Кісь, Терлецька, Каричук, А. Мельник, А. Слободзян, Т. Костик, М. Сеник, І. Дикан і $2.75 дрібними.

О. Штогрин,
голова місцевого Доп. Ком.

—o—

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж.

Свячене.

Як минулими роками, так і цього року, наша грек. кат. парохія св. Володимира влаштувала в Провідну неділю спільну гостину для всіх парохіян. Себто — щось в роді святкування „Великодних Свят" спільно всею парохією за одним столом.

При цій нагоді парохіянки-господині мали нагоду до попису — з гарними пасками та іншими споживчими артикулами.

Не завдав би собі труду описувати забаву чи бенкет, хай і традиційного характеру, якщо не було б згадки про все народне горе та потреби.

Думаю, що й інші парохії обходили це свято, ще величавіше та гучніше як наша громада.

Хоча веселі і розбавлені наші громадяни, вони при цій нагоді не забули, що десь там на чужині, далеко від рідних сторін, находяться наші рідні брати і сестри. На скитанні їм не такий ведеться гаразд як нам.

Щоб облекшити їхню незавидну долю — слідуючі зложили свою щиру лепту:

По $5: Р. Слободян, В. Кардаш; по $2: І. Левчик, М. Сухарський, Процак, Н. Киценюк; по $1: І. Рожанович, М. Процак, Федуняк, Г. Петрів, Д. Мельник, О. Фортуна, П. Фортуна, М. Милер, К. Качуряк, О. Патриляк, Т. Луняк, О. Бабич, Кемпа, П. Дочі, Левчанін, Г. Налепа, Т. Федаш ст., Д. Гнатюк, М. Ядловський, М. Галінович, М. Глух, В. Федчишин, М. Могила, Хребет, І. Кулий, С. Прокопик, П. Марунчак, І. Майко, Табака, І. Андрошко, Н. Марец, П. Останчук, М. Гульник, Ц. Френкевич, М. Безкоровайний, П. Пілат, П. Козак, Е. Матчак, П. Сташко, П. Кардаш, Стаць, С. Яцків, Ю. Картичак, Т. Огар, М. Корнас, П. Циктор, В. Байдович, Г. Герета, о. Чапельський, п-ні Чапельська, Ґординська, Бойко, Музика, М. Елзик, М. Бурбиляк, К. Лиса, М. Клок, Х. Возняк, І. Клок, А. Смит, С. Могила. Дрібними зібрано $7. — Разом $86. Гроші передано до місцевого Централього Комітету У. Н. О., які будуть вислані на призначену ціль разом з іншими збірками.

Іван Клок.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

7339. Хмільовський Атанаса від Хмільовський Йосифа з с. Ярачів Старий, Львів.

7340. Плошинський Якова, Біґський, Кальмуцький від Чекірда Віктора.

7341. Кривоньо Гаврилка з Богородчан від Гаврилко Катерини (Демедюк).

7342. Филипович Василя від Симчич Михайла з с. Березів Виж., Коломия.

7343. Ніць Юлії і Йосифа з с. Криниця від Криницька Аполонії.

7344. Вовк Петра з с. Ганусівці, Станиславів, від Вовк Михайла.

7346. Магас Марії, Василик Софії з с. Скоморохи Старі, Рогатин, від Микитин Софії (Тисак).

7347. Задорожна Теони з с. Луки над Збручем від Задорожний Івана.

7348. а) Костюк Михайла і Дмитра від Гумеяик Степана з с. Похівка, Богородчани.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В запитах просимо конечно подавати **групу і число.**

ДАЖБОЖІ ВНУКИ

(Продовження зо ст. 2-го)

ти, не то казкова фея... Поважний батько сплеснув руками з захоплення, дочку у такому уборі вперше побачивши. Принцеса-володарка з ласки Божої й волі своїх батьків, не з припадковости уроджения!... Бідака Ростислав, як втопив у неї зачудовані очі, так і не міг відорватися... Мами й собі повбиралися у довгі шовкові сукні, мужчини у святочні убрання.

Дороге убрання прикрила Ірина легеньким плащиком навопашки. Захопили скрипки, розпрощалися з Дружком. Приїхали, як публика вже назбиралася. Тихо зайняли собі місця ближче сцени.

(Дальше буде).

ПОШУКУЮТЬ

ПЕТРО ГОРІШНИЙ

з Винник-Львів пошукує своїх **братів і кревних,** що живуть у Америці. Прошу писати на адресу:

HORISHNYJ PETER
UNRRA TEAM 1070
BERCHTESGADEN 13b.
CAMP "ORLIK" BL. XI/12
GERMANY, U. S. ZONE

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 20. червня 1947 року помер

ОЛЕКСА РОМАНИШИН,

член Укр. Зап. Тов. Дністер, від. 361 У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Покійний походив зі села Липівці, пов. Перемишляни, Західна Україна. Полишив у смутку жену Софію, сина Михайла і дочку Марію.

Похорон відбувся 24. червня з похоронного заведения П. Яреми до церкви св. Юрія при 7. вул. — В. Й. П.!

П. Кучма, секр.

Дня 18. червня 1947 р. помер у 59. році життя

КОСТЬ БІЛИНСЬКИЙ,

член Тов. Запорозька Січ, від. 155 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж. Покійний походив з села Долиняни, пов. Рогатин. До Тов. і У. Н. Союзу вступив у 1916 році. Брав живу участь в Товаристві. Полишив у смутку жену Агафію, сина Миколу, доньку Катерину, 4 брати і 1 сестру.

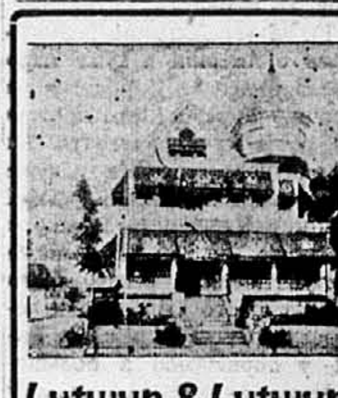
Похорон відбувся 21. червня з дому жалоби до гр.-катол. церкви при участи членів Тов. і багато кревних і знайомих. Похоронено на укр. цвинтарі в Перт Амбой. — В. Й. П.!

М. Чумер, секр.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. С.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Тов. їм. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться 28. червня в годині 3. пополудні в галі 74 Герис Еве. Обовязком кожного члена є явитись, бо маємо важні справи до полагодження, як також буде роздання чеків Союзовим членам. К. Фірман, предс.; С. Бардачевський, секр.-кас.; П. Демуш, рек. секр.

ЧЛЕНСЬКІ СХОДИНИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОПОМОЧІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІГРАЦІЇ
— відбудуться —
В НЕДІЛЮ, 28. ЧЕРВНЯ ц.р.
в 2-гій год. пополудні,
в салі Українського Демократичного Клюбу в Ню Йорку,
59 ST. MARK'S PL. (E. 8th ST.)

ТАРЗАН, ч. 1628. Товна врятована.

Побачивши положення Товни, Тарзан махнув моряком в півколесо и кинув його на Карга...

якраз тоді, коли збитий з пантелику капітан кинув сокиру.

Моряк ударив капітана в рамя і в такий спосіб викривив його ціль.

Сокира перелетіла попри Товну без шкоди...
а зате перерубала мотуз, якого трималася Товна.